

Don Juans grote liefde en de kleine Balkanoorlog

Fragment uit de gelijknamig roman

ZIJ ADEMDE REGELMATIG EN RUSTIG, maar Jan wist dat zij niet sliep. Hij legde zijn palm op haar schouder.

'Ben je niet moe?' vroeg zij.

Zijn vingers beslopen haar borsten.

'Dit is echt bewonderenswaardig. Na een hele dag op kantoor en een zes uur durende treinreis ...'

'Zeven.'

'Zeven wat?'

'Ik reisde zeven uur. Zes uur met de trein en een uur met de bus, vanuit Zagreb hierheen. Maar dit heeft er allemaal niets mee te maken. Het doet er niet toe of ik moe ben of niet. Ik heb zin in je.'

'Ik heb een zware week achter de rug. Ik denk niet dat ik mijn ogen open kan houden.'

'Je hoeft je ogen niet open te houden.'

'Mijn god, wat ben je aanhoudend.'

'Er zijn bijna drie maanden verstreken sinds ik naar Belgrado ben verplaatst en al die tijd hebben wij niet één keer gevreeën.'

'Je houdt het bij?'

'Ik hou niets bij. Ik heb niets om bij te houden. Nullen kun je niet tellen. Zelfs enen kun je niet tellen. Tellen kun je iets waarvan er ten minste meer dan twee zijn!'

Hij draaide zich om. In de hoek van het raam kwam de maan tevoorschijn. De zilveren discus groeide en gleed langzaam naar beneden. Zij legde haar palm op zijn rug, maar hij bewoog niet. Zij aaide hem zacht.

'Kom, lief. Nu heb je me toch al wakker gemaakt.'

Even later voegde zij fluisterend toe: 'Kom. Maar wees voorzichtig. Wij moeten oppassen dat mijn haarknot niet uit elkaar valt.'

Het maanlicht scheen op haar profiel. Haar ogen waren dicht. Zij had een speciaal rolkussen onder haar nek. Haar knot, samengesteld uit vlechten die omwikkeld waren met niet-ingevlochten haarlokken, was te gecompliceerd om dagelijks opgebouwd te worden. Met het rolkussen kon zij met haar hoofd boven het bed getild liggen, zodat de niet uitgekamde knot in de lucht zweefde en niets aanraakte wat haar architectuur zou kunnen aantasten. Nu in het donker leek het alsof de knot haar hoofd naar achteren trok en haar hals ontblootte voor zijn zoenen. Zij rook naar rozen. Zij smaakte naar aardbeien. God, wat verlangde hij naar haar, naar niemand anders. Haar lippen waren onbeweeglijk, wel warm en zoet. Zij bedreven in stilte de liefde.

Zij bedreven de liefde altijd in stilte, zo stil als graf, en hij hield nooit op verliefd op haar te zijn. Andela hield van hem, op haar manier. Haar liefde leek misschien meer op moederliefde; voortdurend zorgend dat het goed met hem ging, eigenlijk dat het ging zoals zij dacht dat goed voor hem was. Zij wist altijd wat hij moest doen, wat hij zou moeten denken, hoe hij eruit zou moeten zien. Zij wist altijd wat hij buitenshuis moest dragen. Thuis mocht hij het zelf weten. Hij kon aantrekken wat hij wilde, dat was haar zaak niet. Publiekelijk moest hij netjes gekleed zijn, wat betekende: een grijs pak van goede kwaliteit, stropdas met blauwe en rode strepen en een sneeuwwit zijden pochet in zijn borstzak. Dat was liefde. Zij zorgde ook dat hij goed at. Zij geloofde in eiwitten en mineralen die in groente aanwezig zijn. Zij was er zeker van dat gezond voedsel voor iedereen, dus ook voor hem, belangrijker was dan de liefde bedrijven.

'Je slaapt niet', liet zij zich uit het donker horen.

Hij vertelde haar over zijn omgang met Šaban Ahmeti.

'Hij nodigt mij uit bij hem thuis en ik kan het niet afwijzen. Niet omdat hij mijn baas is, maar omdat hij eenzaam is. Niemand wil met hem praten als met een normaal mens. Op kantoor word ik stilzwijgend aangekeken omdat ik met hem omga. Ik vertel er tegen niemand over en ik denk niet dat hij erover vertelt, maar zij weten het. Zo nu en dan hebben wij werkvergaderingen bij hem en dan laat hij mij altijd naast zich zitten. Kom hier naast mij zitten, Jan. Alle anderen zijn kameraad die en die. Na de eerste van die vergaderingen deed iedereen afstandelijk tegen mij. Zij doen gereserveerd en praten niet over hem als ik in de buurt ben. Mijn buurman, majoor Sulejmanbegović, raadt mij aan om hem te mijden. Maar hij is vreemd en ik weet niet hoe ik die ontmoetingen af en toe zou kunnen vermijden. Hij belt mij op om te zeggen dat ik die avond naar hem toe moet komen omdat hij mijn advies nodig heeft over iets. Wanneer ik kom, dient hij drank en nootjes op en vraagt helemaal geen advies. Hij is saai, zoals eenzame mensen dat vaak zijn. Hij voert lange monologen, valt in herhaling. Hij drinkt. Waarschijnlijk heeft hij ook daarvoor gezelschap nodig. Na een paar glaasjes leest hij mij gedichten in het Albanees voor. Alsof hij helemaal vergeet dat ik er geen woord van versta. Een tragische man.'

'Je zou niet moeten drinken.'

Natuurlijk zou hij het niet moeten. Dat is niet goed voor zijn lever. Ooit, lang geleden, probeerde hij iedere avond met haar te vrijen en altijd werd hij gekwetst door haar afwijzing; bijna iedere avond opnieuw. Toen hadden zij een klein flatje met slechts twee kamers, waarvan een later de kinderen toekwam. Hij bracht talloze nachten door in de piepkleine keuken, zittend aan tafel naast het raam, nippend aan raki tot de dageraad. Het bleek dat zijn lever het minst sterke deel van zijn lijf was. Het is niet ernstig, stelde de dokter hem gerust, maar hij moest de drank beslist vermijden. En hij vermeed het, hoofdzakelijk.

'Kosovo is een onoplosbaar probleem', zei hij. 'Er zijn daar simpelweg te veel mensen en de provincie is hopeloos arm. Dat los je niet op met speciale eenheden en pantservoertuigen. Albanezen zouden meer autonomie moeten krijgen, om zelf de kern van het probleem onder ogen te zien. Zij hebben het zelf ook gecreëerd. Hun geboortecijfer is simpelweg te hoog. Serviërs zullen Kosovo niet opgeven. Voor hen is het een deel van Servië, het oerhart van Servië. Albanezen zijn primitief en slecht, vinden zij. Zij geloven oprecht dat de Albanezen met een staart geboren worden. Zij zijn volstrekt irrationeel in hun haat. Kosovo is een doos van Pandora.'

'Gelukkig is het ver weg', zei ze slaperig. 'Dit alles heeft niets met jou te maken, mag ik hopen? Dat is voor ons een ver-van-mijn-bedshow, toch?'

'Dat weet ik niet. Ik vertel dit alles omdat ik aan iets anders denk. Jij hebt vele vrienden tussen de artsen, ik bedoel jouw goede collega's. Ik denk dat het goed zou zijn om iemand te vragen onze Filip af te keuren voor het leger.'

'Zoiets zou ik nooit doen! Alle jongemannen moeten in dienst. Het zou niet goed zijn voor zijn zelfvertrouwen om aan de dienst te ontsnappen, denk je ook niet?'

Jan was stil. Het was niet eenvoudig Andela tegen te spreken. Meestal was het ook tevergeefs.

Na een minuut of tien zei hij zacht:

'Ook jij wilt niet dat zij hem naar Kosovo sturen, om ongewapende mensen neer te schieten, of wie dan ook. Wil je dat?'

In plaats van een antwoord hoorde hij haar luide ademhaling. Zij was ijverig en spaarde zichzelf niet. Zij werkte van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat en nu was zij uitgeput. Hij voelde zich schuldig dat zij hadden gevreeën. Niet te schuldig, maar toch wel een beetje.